

7 februari 2024

Gelijke kansen voor sporters met een lichamelijke beperking levert Nederlandse maatschappij miljarden op

Auteur: Gerarda Westerhuis, Sectoreconoom Retail en Leisure bij ABN AMRO

Voldoende sporten en bewegen draagt bij aan een gezonder en gelukkiger leven. In Nederland zijn beweegrichtlijnen opgesteld waaraan de gemiddelde Nederlander zou moeten voldoen. In deze korte analyse geeft ABN AMRO aan wat deze waarde van sporten betekent voor de maatschappij, waarbij we deze waarde uitdrukken in euro's. We doen dit voor een specifieke groep, namelijk mensen met een lichamelijke beperking die nu nog niet aan de beweegrichtlijnen voldoen. De conclusie is dat de sociaaleconomische waarde tussen de 10,3 en 21,7 miljard euro ligt als meer mensen met een lichamelijke beperking zouden kunnen sporten en bewegen. We focussen ons in de analyse hoofdzakelijk op de opbrengsten en niet op de investeringen die hiervoor nodig zijn.

Sociaaleconomische waarde

De belangrijkste sociaaleconomische opbrengsten van sporten en bewegen kunnen in drie hoofdgroepen verdeeld worden: gezondheid, sociaal en arbeid ([Ecorys 2021](#)).

Gezondheid

Wanneer iemand voldoet aan de beweegrichtlijnen, dan heeft diegene minder kans op een aantal lichamelijke en psychische aandoeningen zoals overgewicht, hart- en vaatziekten, darm- en borstkanker en depressie. Dit resulteert in minder zorgkosten, hogere kwaliteit van leven en een hogere levensverwachting. Een mogelijk negatief effect is de hogere kans op blessures.

Sociaal

Sport en beweging draagt ook bij aan persoonlijke ontwikkeling, zoals verbeterde leerprestaties en een groter sociaal kapitaal, en het ontmoeten van mensen. Bovendien draagt het bij aan het voorkomen van verveling en het bevestigen van positieve normen en waarden. Veel van deze effecten zijn echter niet goed uit te drukken in eurowaarden. Voor onze analyse ontbreekt zodoende op dit punt gedeeltelijk een kwantitatieve onderbouwing. Bovendien doen deze effecten zich doorgaans niet willekeurig voor, maar zijn ze afhankelijk van de sociale context waarbinnen ze plaatsvinden, zoals de persoonlijke bijdrage van individuele begeleiders.

Arbeid

Omdat sport en beweging een positief effect op gezondheid heeft, leidt het tot minder ziekteverzuim en tot hogere arbeidsproductiviteit.

De analyse

Volgens de beweegrichtlijnen van de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) zouden volwassenen wekelijks minstens 2,5 uur matig intensief moeten bewegen en kinderen minstens 1 uur per dag. Voor mensen zonder lichamelijke beperking geldt dat 54 procent voldoet aan deze beweegrichtlijnen.

[De Esther Vergeer Foundation](#) stelt dat 2 miljoen Nederlanders een lichamelijke beperking hebben; dit aantal wordt ook vaak gebruikt door sportbonden en overheid. Van deze 2 miljoen mensen voldoet 34 procent aan de beweegrichtlijnen, dat zijn dus ongeveer 680.000 mensen. Dat betekent dat 1.320.000 mensen met een lichamelijke beperking onvoldoende sporten of bewegen om aan de beweegrichtlijnen te voldoen.

Wanneer evenveel Nederlanders met een lichamelijke beperking zouden sporten als mensen zonder beperking (dus gemiddeld 54 procent), dan zouden nog eens 400.000 mensen in beweging komen (namelijk 20 procentpunt extra). Wat zouden de sociaaleconomische effecten zijn als deze groep meer zou gaan sporten?

De sociaaleconomische waarde van regelmatig sporten en bewegen voor mensen zonder lichamelijke beperking is berekend door [onderzoeksbureau Ecorys](#) en ligt tussen de 12.900 en de 75.000 euro per individu gedurende zijn resterende levensduur. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in leeftijd. Voor de groep 5- tot 24-jarigen ligt de waarde tussen 37.000 en 74.000 euro; voor de groep 25-54 jarigen tussen 34.000-75.000 euro en voor de 55-plussers tussen 12.900 en 26.100 euro.

Bij de analyse om tot een totaalcijfer te komen doet ABN AMRO een aantal aannames. We weten namelijk niet hoe de leeftijdsopbouw van de groep van 2 miljoen mensen met een lichamelijke beperking is. Maar we doen de aanname dat deze gelijk is aan de verdeling van de totale Nederlandse bevolking. De groep van 400.000 mensen, het onbenut potentieel, verdelen we op eenzelfde manier in drie groepen. Elke groep vermenigvuldigen we vervolgens met de sociaaleconomische waarde (SEW) van de gemiddelde Nederlander (zie ook bovenstaand).

Leeftijdscategorie	Deel van de bevolking	Onbenut potentieel	Onbenut potentieel per leeftijdsgroep	SEW gemiddelde Nederlander ondergrens (in euro)	SEW gemiddelde Nederlander bovengrens (in euro)	Opbrengst meer sporten ondergrens (in miljoen euro)	Opbrengst meer sporten bovengrens (in miljoen euro)
5-24 jaar	23%	400.000	92.000	37.000	74.000	3.404	6.808
25-54 jaar	38%	400.000	152.000	34.000	75.000	5.168	11.400
55+	34%	400.000	136.000	12.900	26.100	1.754	3.549
Totaal						10.326	21.757

De extra waarde van sporten en bewegen van mensen met een lichamelijke beperking die nu onvoldoende sporten en bewegen ligt opgeteld tussen de 10,3 en 21,7 miljard euro. De sociaaleconomische waarde verschilt echter per leeftijdsgroep. Voor de groep 5- tot 24-jarigen ligt de waarde tussen 3,4 en 6,8 miljard euro; voor de groep 25- tot 54-jarigen tussen 5,1 en 11,4 miljard; en voor de groep 55-plussers tussen 1,7 en 3,5 miljard. De groep mensen met een lichamelijke beperking is een zeer heterogene groep. Dus de sociaaleconomische waarde kan voor het ene individu heel anders zijn dan voor de ander. Het betreft dus een gemiddelde boven- en onderwaarde.

Onderschatting

Wel is duidelijk dat het om een onderschatting gaat. Uit [eerder onderzoek van Rebel](#) in opdracht van Kenniscentrum Sport en Bewegen is gebleken dat de sociaaleconomische waarde van sport en beweging van mensen met een lichamelijke beperking per saldo hoger ligt dan van de gemiddelde Nederlander. De sociaaleconomische waarde van sporten door mensen met een lichamelijke beperking is 15 procent hoger dan voor de gemiddelde Nederlander, omdat voor deze groep meer 'te winnen' valt. Zo hebben mensen met een lichamelijke beperking een grotere kans op bepaalde aandoeningen als diabetes en depressies en meer kans op sociaal isolement en eenzaamheid dan de gemiddelde Nederlander. De arbeidseffecten van deze mensen vallen wel lager uit dan van de gemiddelde Nederlander, omdat de arbeidsparticipatie lager is.

Bovendien blijkt uit een Britse studie dat de positieve effecten van sport en bewegen op mentaal welzijn en sociaal kapitaal het grootste deel van de opbrengsten uitmaken. In de Nederlandse analyse zijn deze effecten niet meegenomen, want het ontbreekt aan de kwantitatieve waardering van deze effecten door gebrek aan data. Ook dit zorgt dus voor een onderschatting van de uitkomsten.

Meer sporten?

De vraag is of het 'onbenut potentieel' (die 20 procentpunt) überhaupt wel meer zou willen sporten. Dat is zeker het geval. Uit onderzoek van Fonds Gehandicaptensport blijkt bijvoorbeeld dat 68 procent van de mensen die 'ernstig belemmerd' zijn door een beperking niet sporten, maar dat 18 procent van die groep dat wel graag zou willen. Van de groep mensen met die 'matig belemmerd' zijn door een beperking sport 48 procent niet en zou 27 procent dat wel graag willen. Tot slot geldt voor de groep die 'niet of licht' wordt belemmerd door een beperking dat 33 procent niet sport, maar dat liefst 32 procent van die groep dat wel zou willen. Wandelsport, fitness en zwemsport vormen de top drie voor alle drie de groepen.

Investeren in hulpmiddelen

Een reden dat deze mensen niet gaan sporten is omdat er belemmeringen worden ervaren zoals onvoldoende faciliteiten en begeleiding of zich niet welkom voelen. Voor zo'n 80.000 mensen met een lichamelijke beperking geldt dat ze om te kunnen sporten een sporthulpmiddel, zoals een sportrolstoel, handbike of prothese, nodig hebben. Rebel stelt op basis van onderzoek dat de gemiddelde kosten van een sporthulpmiddel over iemands hele sportende leven ongeveer 16.000 euro bedragen.